

6. Гойман В.И. Принципы, пределы, основания ограничения прав и свобод человека по российскому законодательству и международному праву / В.И. Гойман // Государство и право. – 1998. – №7. – С. 26-27.

УДК 342.5; 35.08:352(477)

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Падалко Г.В., к.ю.н.

м. Дніпропетровськ

У статті розглядаються концептуальні проблеми служби в органах місцевого самоврядування. Сформульовані авторські пропозиції щодо вдосконалення організації служби в органах місцевого самоврядування та напрямків її конституційно-правового забезпечення.

Ключові слова: публічна служба, служба в органах місцевого самоврядування, службовці та посадові особи органів місцевого самоврядування, організація служби в органах місцевого самоврядування.

Падалко Г.В. ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СЛУЖБЫ В ОРГАНАХ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ / г. Днепропетровск, Украина

В статье рассматриваются концептуальные проблемы службы в органах местного самоуправления. Сформулированы авторские предложения по усовершенствованию организации службы в органах местного самоуправления и направлений её конституционно-правового обеспечения.

Ключевые слова: публичная служба, служба в органах местного самоуправления, служащие и должностные лица органов местного самоуправления, организация службы в органах местного самоуправления.

Padalko G.V. CONCEPT AND GENERAL CONSTITUTIONAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF SERVICES IN THE BODIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE / city Dnepropetrovsk, Ukraine

The article discusses the conceptual problems of public policy in the service in local self-government. The author proposes certain measures for improvement of organization of service in local self-government bodies and means of appropriate provisions in constitution law.

Key words: public service, service in local self-government bodies, public servants and officials in local self-government bodies, organization of service in local self-government bodies.

Упровадження демократичних принципів в Україні супроводжується зміною парадигми функціонування інститутів публічної влади. Перехід до нової управлінської практики держави вимагає не тільки переорієнтації державно-суспільних відносин, що мають формуватися на засадах консенсусу та співробітництва, а й реформування інституту державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, що відображено в ряді нормативно-правових актів України.

Чинна в Україні модель публічної влади та система державного управління зокрема є внутрішньо суперечливою, надмірно централізованою, закритою від суспільства, відірваною від потреб простої людини. Причинами такого стану багато в чому є неефективна організація інституту публічної служби (державної служби та служби в органах місцевого самоврядування) та незавершеність розмежування політичного й адміністративного управління. Це визначає напрями трансформації інститутів публічної влади, установлює нові пріоритети та обумовлює перехід до публічного управління, що інституціоналізується у формі публічної служби. У зв'язку з цим питання формування інституту публічної служби в Україні, визначення її структури та функцій є актуальним для системи державного управління та трансформації всього механізму публічної влади в цілому України.

Дослідження світового досвіду публічного управління виявляє багатогранну систему міжособистісних і міжінституціональних взаємозв'язків та акцентує увагу на суспільних відносинах, що виникають під час прийняття важливих для держави, суспільства, громадян управлінських рішень. При цьому інститут публічної служби розглядається як гарант розвитку

соціуму та інструмент управління, що спрямований на створення й підтримання сталих зв'язків влади із суспільством.

Унаслідок вказаного актуалізується проблематика основних засад становлення, розвитку та функціонування служби в органах місцевого самоврядування, що в умовах сучасних реалій в Україні вирішує складну проблематику взаємодії суб'єктів конституційного права, виникаючої в системі координат «демократична держава – місцеве самоврядування – посадова особа місцевого самоврядування – територіальна громада – людина-член територіальної громади».

В умовах політико-правової модернізації України функціональна роль служби в органах місцевого самоврядування об'єктивно зростає, що пов'язано з пошуком та визначенням оптимальної моделі дієздатного місцевого самоврядування в процесі здійснення в Україні муніципальної реформи. Разом із тим, важливою проблемою сьогодення є недосконалість нормативно-правового і, перш за все, законодавчого регулювання муніципально-службових відносин, що актуалізує та обумовлює об'єктивну необхідність глибокого системного теоретичного дослідження служби в органах місцевого самоврядування, її сутності, правової природи, взаємин з інститутом державної служби, що склалися як у рамках наявних нормативних установлень, так і в результаті практичної організації і діяльності їх співпраці в рамках територіальної громади. Це детермінує необхідність не тільки розробки ефективного організаційно-правового забезпечення механізму реалізації засад служби в органах місцевого самоврядування на основі визначення вже існуючих, а і формування нових доктринальних підходів до служби в органах місцевого самоврядування.

Починаючи з 1990 року, коли у вітчизняній науці почалося формування сучасних поглядів на місцеве самоврядування, окремим аспектам проблеми служби в органах місцевого самоврядування приділяли увагу М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, О.І. Бедний, Я.В. Бережницький, В.І. Борденюк, І.П. Бутко, Ю.В. Делія, Б.В. Калиновський, В.М. Кампо, М.І. Корнієнко, В.В. Кравченко, А.Р. Крусян, П.М. Любченко, С.В. Маліков, М.П. Орзіх, Б.А. Пережняк, В.Ф. Погорілко, М.О. Пухтинський, О.Ф. Фрицький, Л.В. Шинкарь та ін.

Водночас системне комплексне дослідження конституційно-правових проблем служби в органах місцевого самоврядування в національній науці поки що відсутнє. Стан конституційно-правового регулювання та практики організації служби в органах місцевого самоврядування обумовлюють необхідність здійснення цього дослідження в контексті наукового забезпечення реформ в Україні.

У низці концептуально-конституційних проблем служби в органах місцевого самоврядування як самостійного виду публічної служби в Україні найбільш важливими та малодослідженими є питання щодо дефінітивного визначення поняття служби в органах місцевого самоврядування, розкриття особливостей її конституційно-правової природи, виявлення діалектики взаємодії служби в органах місцевого самоврядування та державної служби як об'єктивної основи інституціоналізації ефективної моделі публічної служби в Україні тощо.

Про відсутність єдності в концептуальних підходах щодо визначення поняття служби в органах місцевого самоврядування та розкритті особливостей її конституційно-правової природи свідчить дискусія, яка ведеться у вітчизняній науці. Так, аналізуючи трансформацію інституту служби в органах місцевого самоврядування як структурного елемента системи публічної служби з огляду на демократичний імператив, О.Д. Лазор вважає, що «самоврядну службу» доцільно трактувати як діяльність самоврядних службовців виконавчих органів місцевого самоврядування та інших інституцій, яка підпорядкована політичній владі місцевих рад. Тобто, на її думку, це ті професіонали-управлінці, які втілюють на практиці прийняті рішення депутатів як політиків. Самоврядні службовці, вважає О.Д. Лазор, це ті особи, які призначаються на посади, не обіймають виборних посад і не суміщають посади у виконавчих органах місцевого самоврядування з політичними на громадських засадах. Отже, сутність служби в органах місцевого самоврядування вона розглядає як діяльність професіоналів, які працюють на невиборних посадах [5, 20].

У свою чергу, деякими вітчизняними науковцями запропоновано визначення поняття «інтегрований інститут публічної служби» як сукупності органів системи публічної влади та їх персоналу, у межах якої здійснюється діяльність на політичних посадах, професійна діяльність в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та державних і комунальних

зкладах, установах, організаціях та підприємствах із реалізації конституційних цілей, завдань і функцій держави з метою задоволення потреб громадян і суспільства загалом [6, 4]. Не заперечуючи оригінальності підходу, запропонованого О.С. Петренко, вважаємо дискусійним сформульований нею підхід, як з інституційної точки зору, за якого, зокрема, практично нівелюються сутнісні, змістовні відмінності в організації державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, так із позиції суб'єктного складу публічно-службових відносин, особливо враховуючи прагнення цього автора обґрунтувати суб'єктну діяльність політичної опозиції як структурного елемента інституту публічної служби.

Також слід зазначити, що традиційно службу в органах місцевого самоврядування розглядають у трьох аспектах – соціальному, політичному і правовому. У муніципально-правовій науці головна увага приділяється правовій характеристиці служби в органах місцевого самоврядування, її муніципально-правовій формі, що не може дати повного уявлення про цю складну соціальну систему, має певною мірою односторонній характер, але для практики місцевого самоврядування, виконання його завдань, функцій та повноважень у справі забезпечення прав, свобод людини і громадянина, інтересів юридичних осіб така характеристика має першочергове значення.

У цьому плані оригінальною є позиція Н.Л. Шаргородської, яка у своїй дисертації взагалі доводить, що інститут місцевого самоврядування можна розглядати як інститут публічної служби. На її переконання, функціонування органів місцевого самоврядування як складових елементів інституту публічної служби розглядається в діяльнісному й організаційно-правовому аспектах. Ключовим у визначенні діяльнісного аспекту є аналіз специфіки професійної діяльності посадових осіб місцевого самоврядування у контексті їх соціально-правового статусу як публічних службовців. Організаційно-правовий аспект служби в органах місцевого самоврядування розглянуто в контексті аналізу особливостей організації проходження служби в органах місцевого самоврядування, визначення принципів служби, посадових повноважень, особливості просторової та часової організації діяльності посадових осіб місцевого самоврядування [9, 7].

На наш погляд, поняття служби в органах місцевого самоврядування, щоб мати комплексний характер, повинне враховувати всі аспекти. Разом із тим при його виробленні слід відмовитися від тих елементів, які можуть розглядатися як самостійні явища або такі, що суттєво не впливають на поняття служби в органах місцевого самоврядування.

Так, О.І. Бедний характеризує чотири ознаки служби в органах місцевого самоврядування: служба є професійною, на постійній основі діяльністю певного кола осіб; служба здійснюється на посадах в органах місцевого самоврядування та їхньому апараті; служба спрямована на забезпечення виконання завдань та функцій органів місцевого самоврядування; фінансування служби здійснюється за рахунок місцевих бюджетів.

З огляду на зазначені ознаки, О.І. Бедним, позиція якого заслуговує на підтримку, пропонується визначити службу в органах місцевого самоврядування як професійну, на постійній основі діяльність осіб, які займають посади в органах місцевого самоврядування та їхньому апараті щодо забезпечення виконання їхніх завдань та функцій та одержують заробітну плату за рахунок коштів місцевих бюджетів [1, 7].

Вагоме теоретичне та практичне значення має питання щодо співвідношення та взаємодії служби в органах місцевого самоврядування та державної служби. Так, аналізуючи особливості правового режиму державної служби, О.В. Петришин вказує, що державна служба – це основний різновид публічної служби. Крім державної до публічної служби, з точки зору цього вченого, відноситься служба в органах місцевого самоврядування. Особливості місцевого самоврядування, які відображаються в його правовій, організаційній та матеріально-фінансовій самостійності, не дозволяють за наявності певних загальних ознак ототожнювати службу в органах місцевого самоврядування з державною службою [7, 19].

Звернемо увагу й на позицію, яку займає Ю.П. Битяк. Він зазначає, що служба в органах місцевого самоврядування – це самостійний вид публічної служби, який близький за своїми характеристиками (характерними рисами) до державної. Зокрема, це професійна діяльність, пов'язана із зайняттям посад, спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та виконання окремих повноважень органів виконавчої влади,

наданих законом. Останні положення, вказує Ю.П. Битяк, підкреслюють як роль, так і її зв'язок з органами виконавчої влади, державним управлінням та державною службою.

Разом із тим, на думку Ю.П. Битяка, службу в органах місцевого самоврядування не можна розглядати як державну, про що свідчить і врегулювання її проходження окремим законом. Безумовно, повністю ці види публічної служби не можна ототожнювати, але проблеми становлення, функціонування та розвитку місцевого самоврядування, діяльності органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, проходження служби в органах місцевого самоврядування багато в чому збігаються з проблемами, які існують у формуванні та діяльності органів виконавчої влади, проходженні в них служби [2, 14].

Утім, у більшості сучасних дослідженнях пануючою концептуальною установкою є те, що служба в органах місцевого самоврядування та державна служба, хоча й розвиваються в єдиному руслі публічно-службових відносин, є відмінними за своєю природою видами публічної служби, як з позиції принципів їх організації, проходження, так і функціонування, з чим слід погодитись.

Звернемо увагу й на проблему правового статусу посадових осіб органів місцевого самоврядування. Основні засади діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування закріплені в ст.19 Конституції України, згідно з якими вони зобов'язані діяти лише на підставі, у межах та в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. У контексті аналізу актуальних конституційно-правових проблем теорії та практики служби в органах місцевого самоврядування, значної уваги вимагає дослідження конституційно-правового статусу посадових осіб органів місцевого самоврядування. Спеціально-юридична природа їх статусу зумовлена завданнями і функціями цих органів та характером муніципальних владно-службових повноважень, якими наділені ці посадові особи.

Незважаючи на наявність доволі значної кількості праць, присвячених загальним проблемам статусу посадових осіб у цілому [3: 4; 8; 10; 11], рівень науково-теоретичного осмислення конституційно-правового статусу посадової особи місцевого самоврядування є недостатнім. Сьогодні в юридичній літературі не існує комплексного дослідження відповідних проблем, що, у свою чергу, є причиною існування прогалин у правовому регулюванні багатьох муніципальних службово-правових відносин, та публічних службових відносин в цілому.

Актуальність дослідження відповідної проблематики пояснюється тим, що визначення змісту правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування є необхідним етапом організації служби в органах місцевого самоврядування. Неможливо ефективно організувати службу, уникаючи її «людського виміру». Здійснення служби (фактична реалізація обов'язків та прав, закріплених в юридичних конструкціях посад) покладається на конкретних осіб з певними особистими даними. Принципи, завдання та функції служби в органах місцевого самоврядування потребують не тільки забезпечення виникнення муніципальних службових правовідносин цих осіб, але й їхньої успішної динаміки. Саме на це і спрямоване визначення правового статусу службовців органів місцевого самоврядування.

Насамперед варто визначитися з категорією «посада в органах місцевого самоврядування». Так, як справедливо зазначає Н.В. Янюк, посада є організаційно-функціональним елементом служби, за посередництвом якої можна виявити роль посадової особи в управлінському процесі [10, 7]. Виходячи з цього загального визначення, варто підтримати позицію О.І. Бедного, який вказує, що посада в органах місцевого самоврядування – це заснована у встановленому порядку органом або посадовою особою місцевого самоврядування первісна структурна одиниця органу місцевого самоврядування, яка містить зміст та обсяг завдань, функцій та повноважень особи, яка її займає, та утримується за рахунок коштів місцевого бюджету [1, 9].

На думку Н.В. Янюк, основною ознакою посадової особи є наявність адміністративної лінійної влади, що уповноважує її на вчинення організаційно-розпорядчих функцій і службових юридичних дій. Водночас службова особа наділена функціональною владою, яка спрямована на виконання спеціальних повноважень, наданих їй у встановленому законом порядку, стосовно осіб, що не перебувають у службовій підлеглих, і у випадках, передбачених законодавством – має право застосовувати заходи адміністративного примусу. Разом із тим, Н.В. Янюк обґрунтовує необхідність подолання галузевого підходу у визначенні «посадової особи» та можливість і доцільність уніфікації даного поняття з його подальшим закріпленням у

відповідних правових нормах. Для підтвердження цієї позиції вона наводить наступні аргументи: 1) посадова особа виступає обов'язковим суб'єктом управління будь-якої організаційної структури; 2) з метою керівництва, координації та контролю за діяльністю відповідної організаційної структури посадова особа наділяється владними повноваженнями, які здійснюються шляхом виконання організаційно-розпорядчих функцій; 3) особливе коло службових повноважень зумовлює підвищений ступінь юридичної відповідальності посадових осіб; 4) оплата діяльності посадових осіб здійснюється за рахунок коштів роботодавця, інтереси та завдання якого виконує посадова особа [10, 8–9].

Отже, не викликає сумнівів, що розв'язання цієї проблеми сприятиме виявленню особливості правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування та його належної правової регламентації.

Щодо змісту та структури правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування, то це питання також є дискусійним. Як вказує О.І. Бедний, розрізняються елементи правового статусу службовця, закріплені в статусі відповідної посади (посадові права та обов'язки, кваліфікаційні вимоги, посадовий оклад), та елементи правового статусу службовця, не закріплені в статусі відповідної посади (загальні права та обов'язки, обмеження і заборони, відповідальність). Серед елементів другої групи виділяються ті, що поширюються на всіх службовців, та ті, що поширюються на їх певне коло [1, 10].

На наш погляд, у першу чергу, доцільно говорити про муніципальну службу правосуб'єктність, яка є його основою. Муніципальна служба правосуб'єктність є поєднанням службової правоздатності і службової дієздатності посадових осіб місцевого самоврядування. Вони виникають одночасно з прийняттям адміністративного акта, який фіксує момент виникнення муніципальних публічно-службових правовідносин і визначає комплекс владно-управлінських функцій, виконання яких покладається на відповідну особу.

Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування, з одного боку, знаходить прояв у правах та посадових обов'язках посадової особи, а з іншого – становить основу для виконання службових завдань та функцій. Посадові обов'язки визначають обсяг службових прав, які створюють умови для їх виконання. Тому, з метою удосконалення механізму реалізації посадовими особами місцевого самоврядування службових завдань у процесі правової регламентації, слід проводити чітке розмежування посадових обов'язків і прав, що дозволить виявити межі правомірної службової поведінки.

Також, важливим елементом правового статусу посадової особи місцевого самоврядування є етичні вимоги службової поведінки, які закріплюються у відповідних посадових обов'язках і сприяють професійному здійсненню публічно-службових завдань у сфері місцевого самоврядування. Правова регламентація етики поведінки посадової особи місцевого самоврядування надає можливість визначати межі адміністративного розсуду, елементи якого завжди присутні в діяльності посадових осіб, а це має важливе значення в забезпеченні прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Дане питання не може врегулюватися на рівні підзаконних нормативно-правових актів, а вимагає законодавчого закріплення.

Аналізуючи наукові праці дослідників загальних та спеціальних проблем правового статусу особи, нормативні акти в цьому напрямку, можна дійти висновку, що правовий статус посадової особи місцевого самоврядування безпосередньо входить до структури правового статусу особи і зумовлює певні його зміни. Одночасно він має свій внутрішній поділ на загальний та спеціальний правовий статус, що пов'язано з наявністю в посадової особи місцевого самоврядування публічно-владних функцій та повноважень.

Акумулюючи вищезазначені концептуальні позиції, можна зробити певні узагальнення щодо розуміння правової природи служби в органах місцевого самоврядування:

- 1) служба в органах місцевого самоврядування – це діяльність насамперед муніципального владно-управлінського характеру, а муніципальні службовці – це, перш за все, управлінські працівники, носії муніципально-владних повноважень;
- 2) служба в органах місцевого самоврядування – це галузь суспільного розподілу праці, а муніципальні службовці – це фахівці з муніципального управління;

- 3) служба в органах місцевого самоврядування – це різновид інтелектуальної праці, а муніципальні службовці – це носії знань у галузі муніципального права та місцевого самоврядування;
- 4) служба в органах місцевого самоврядування – це інститут обслуговування інтересів територіальних громад, а муніципальний службовець – особа, що здійснює обслуговуючу діяльність у сфері місцевого самоврядування;
- 5) служба в органах місцевого самоврядування – це діяльність, змістом якої є вплив на людей, а муніципальний службовець – особа, що працює з людьми – жителями – членами відповідних територіальних громад;
- 6) служба в органах місцевого самоврядування – це діяльність, предметом якої є інформація, а муніципальний службовець – особа, що безпосередньо працює з інформацією;
- 7) служба в органах місцевого самоврядування – це різновид професійної діяльності, а муніципальний службовець – професійний працівник;
- 8) служба в органах місцевого самоврядування – це діяльність щодо реалізації завдань і функцій місцевого самоврядування, а муніципальний службовець – працівник, що здійснює такі функції (функціонер);
- 9) служба в органах місцевого самоврядування – це процес функціонування спеціально створеного інституту – органів місцевого самоврядування, а муніципальний службовець – особа, що займає посаду в органі місцевого самоврядування;
- 10) служба в органах місцевого самоврядування – це практична реалізація компетенції органів місцевого самоврядування, а муніципальний службовець – особа, що безпосередньо здійснює службові повноваження, передбачені посадою;
- 11) служба в органах місцевого самоврядування – це діяльність, що оплачується з коштів місцевого бюджету, а муніципальний службовець – особа, яка одержує грошову винагороду з коштів місцевого бюджету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бедний О.І. Організаційно-правові основи служби в органах місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / О.І. Бедний; Одеська національна юридична академія. – О., 2002. – 19 с.
2. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування: автореф. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю.П. Битяк; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2006. – 40 с.
3. Данильєва І. Правове регулювання інституту державної служби: проблеми визначення правового статусу державних службовців / І. Данильєва // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2002. – № 1. – С. 87–93.
4. Копейчиков В.В. Деякі загальні питання правового статусу посадової особи / В. В. Копейчиков, П. І. Павленко // Вісник Академії правових наук. – Харків: Право, 2000. – Вип. № 2 (21). – С. 53–61.
5. Лазор О.Д. Інституціоналізація публічної самоврядної влади в Україні: автореф. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр.: спец. 25.00.04 «Місьцеве самоврядування» / О.Д. Лазор; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2010. – 40 с.
6. Петренко О.С. Формування інтегрованого інституту публічної служби в Україні: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.03 «Державна служба» / О.С. Петренко; Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України. – Дніпропетровськ, 2008. – 20 с.

7. Петришин О.В. Правовий режим державної служби: питання загальної теорії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень» / О.В. Петришин; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 1998. – 36 с.
8. Ткач Г.Й. Правові гарантії діяльності посадових осіб / Г.Й. Ткач, Н.В. Янюк // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. – 2000. – № 3. – С. 231–237.
9. Шаргородська Н.Л. Просторово-часова організація діяльності посадових осіб місцевого самоврядування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.03 «Державна служба» / Н.Л. Шаргородська; Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Дніпропетровськ, 2008. – 20 с.
10. Янюк Н.В. Адміністративно-правовий статус посадової особи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / Н.В. Янюк; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2003. – 17 с.
11. Янюк Н.В. Посадова особа як суб'єкт адміністративного права / Н.В. Янюк // Вісник Львівського національного університету. – Серія юрид. – 2000. – № 35. – С. 225–230.

УДК 342.4(045)

РОЛЬ І МІСЦЕ КОНСТИТУЦІЇ В ПИТАННІ СПІВВІДНОШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Папаяні С.В., аспірант

Маріупольський державний університет

У статті розглядається питання співвідношення національного та міжнародного права. Досліджується роль та місце конституції в цьому процесі. Особлива увага приділяється європейському досвіду застосування норм міжнародного права органами конституційної юрисдикції.

Ключові слова: національне право, конституційне право, міжнародне право, дуалістична концепція, моністична концепція.

Папаяні С.В. РОЛЬ И МЕСТО КОНСТИТУЦИИ В ВОПРОСЕ СООТНОШЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО И МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА: ПРОБЛЕМЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ / Мариупольский государственный университет, Украина

В статье рассматривается вопрос соотношения национального и международного права. Исследуется роль и место конституции в этом процессе. Особое внимание уделяется европейскому опыту применения норм международного права органами конституционной юрисдикции.

Ключевые слова: национальное право, конституционное право, международное право, дуалистическая концепция, монистическая концепция.

Papayani S.V. ROLE AND PLACE OF THE CONSTITUTION IN CASE OF NATIONAL AND INTERNATIONAL LAW RELATIONSHIP: PROBLEMS OF THEORY AND PRACTICE / Mariupol is a state university, Ukraine

The article deals with the national and international law relation. It investigates the role and place of the constitution in this process. Particular attention is paid to the European experience of international law bodies of constitutional jurisdiction.

Key words: national law, constitutional law, international law, the concept of dualistic, monistic concept.

Проблема співвідношення міжнародного і національного права займає центральне місце в доктрині та практиці сучасного нормотворчого процесу, хоча має давні історичні корені. Разом з процесом розвитку та поглиблення взаємовідносин між державами, питання про взаємозв'язок міжнародного і національного права почало привертати увагу фахівців у галузі юриспруденції та міжнародних відносин вже на початку XIX століття. Про поглиблення взаємодії двох систем права, її характерні риси та тенденції розвитку свідчить, перш за все, конституційне право, яке є основою правової системи держави. Тому першочергову роль для